

Richter Sándor,
a Bécsi Nemzetközi Gazdasági Összehasonlítások Intézetének (wiw)
emeritus munkatársa

E-mail: sandor.richter@gmail.com

ÖRDÖG A FALRA FESTVE?*

„Hol landol Magyarország?... írják meg reményeiket vagy félelmeiket.” A *Külgazdaság* idei terjedelmes körkérdésének erre a két kiragadott részére utalva írtam meg a válaszomat. Az én aktuális félelmem az, hogy Magyarország előbb vagy utóbb az Európai Unió kívül landol, tehát hogy bekövetkezik a huxit. Nem hiszem, hogy egyedül lennék azzal a véleményemmel, hogy ez a magyar gazdaságra és a társadalomra katasztrofális hatást gyakorolna.

A huxit még ma is elképzelhetetlennek tűnik minden józanul gondolkodó közgazdász számára. Mégis, az utóbbi évek politikai keretezésű fejleményeit vizsgálva az EU és Magyarország kapcsolatainak alakulásában a huxit valószínűsége, ha ma még nem is igazán nagy, egyértelműen növekszik.

Nem vesztegetnék időt a kérdés politikai aspektusára. Az „*Európai Unió kívül is van élet*”-től hosszú út vezetett a „*ha majd nettó befizetők leszünk, megfontoljuk, hogy érdemes-e bennmaradni*” gondolatig. Ez alatt az idő alatt az Európai Bizottság, az Európai Parlament és a tagországok nagy többsége is tanulási folyamaton ment át, egyre csökkenő toleranciát mutatva a „*pávatánc*” iránt, egyre inkább vállalva az EU-t alapvetően jellemző kompromisszumkeresés helyett a nyílt konfrontációt a magyar kormánnyal.

Beszéljünk-e egy esetleges huxitról, annak várható következményeiről? Azok a közgazdászok, akikkel az elmúlt hónapokban erről beszélgettem, két csoportra oszlanak. A kisebbik kör szerint nem szabad az ördögöt a falra festeni, mert megjelenik. Ha eddig nem jutott volna az eszükbe a kilépés, és ha most elindul egy vita erről, akkor majd... Többen voltak azonban azok, akik úgy gondolták, a téma fontos, és igenis beszélni, írni kell róla.

Magam a második körbe tartozom, azzal a kiegészítéssel, hogy meggyőződésem, nem elég beszélni, írni egy esetleges huxit következményeiről, hanem a témát

* A kézirat 2025. január 13-án érkezett a szerkesztőségbe.

<https://doi.org/10.47630/KULG.2025.69.1-2.131>

kutatni kellene! Mostanában számos elemzés, állásfoglalás olvasható azzal kapcsolatban, hogy jönnek-e vagy sem az EU költségvetéséből a támogatások, kap-e Magyarország olcsó hitelt onnan, vagy nem, továbbá milyen negatív következményekkel járhat a EU-transzferek részleges vagy teljes kiesése. A jelenlegi elemzéseket követve az embernek az a benyomása támad, mintha az EU-tagságból származó előnyök szinte kizárólagosan a támogatásokból, az ingyenzélekből állnának. Ezt a végletesen leszűkített látásmódot tükrözi az a kormányzati megszólalás is, mely szerint, ha nettó befizetővé válna Magyarország, érdemes lenne megfontolni a kilépést az EU-ból. (Csak zárójelben: az utóbbi évek makrogazdasági teljesítménye alapján a nettó befizetővé válás lehetősége egyelőre távoli veszélynek tűnik.)

Már a legegyszerűbb kalkuláció is azt mutatja, hogy a huxit következményei pusztítóak lennének Magyarország gazdaságára nézve. Már maga a gondolata is abszurdnak tűnik, ha figyelembe vesszük a korábbi évek során a GDP évi 2–4 százalékat kitevő nettó többeáramlást az EU-transzferek formájában, a magyar export célpiacai között mérhető mintegy 80 százalékos uniós részesedést, a nemzetközi autóipar közép-európai értékláncában betöltött fontos szerepet, a távol-keleti befektetők kiemelt partnerévé válásra irányuló magyar törekvéseket, az EU tagországaiban dolgozók hazautalásait. Ezek csak a leglátványosabb területek, amelyek hatásosan bizonyítják, hogy az EU-ban fenntartott tagság megkerülhetetlenül fontos.

Kérdés, hogy a kormány és a szélesebb közvélemény tisztában van-e azzal, mit veszíthet a magyar gazdaság egy esetleges huxit nyomán. Van-e a szakmai közvéleménynek minden fontos részletre kiterjedő képe a fenyegető katasztrófáról? Van-e a szakmáknak elegendő muníciója az esetleges huxittörekvések ellen jól megalapozott, részletes adatokkal alátámasztott érvekkel lefolytatandó vitához, amely során talán a propaganda által befolyásolt társadalmi rétegek kijózanodását is el lehetne érni?

Úgy érzem, ezekre a kérdésekre ma még nem válaszolhatunk igennel. Ezért *rendkívül fontos lenne egy olyan kutatási projekt elindítása, amely minden lényegi részletben felmérné és számszerűsítene az EU-tagság valós gazdasági jelentőségét Magyarország számára.* E kutatás eredményei, ha megfelelően találva nyilvánosságra kerülnek, muníciót adhatnának a demokratikus politikai erőknek is az esetleges kilépésről folytatott vitákban, elsősorban Magyarországon, de más közép-európai tagállamokban is, ahol az EU ugyancsak sokszor kerül a bűnbak szerepébe.

Az esetleges huxit hatásának elemzésére meglátásom szerint a következő területeken lenne szükség:

- A költségvetés és az államadósság
- Infláció
- Árfolyam
- Munkaerőpiac és gazdasági migráció
- Külkereskedelem
- Közvetlen külföldi befektetések
- Az EU-transzferekhez kapcsolódó állami és magánberuházások
- Ipari termelés
- Mezőgazdaság
- Pénzügyi szektor
- Energiabiztonság és zöldátmenet
- K+F és felsőoktatás
- Közlekedés/tranzitok
- Egy összefoglaló elemzés a fentiek alapján a magyar gazdaság növekedési kilátásaira

Ezeken a témákon kívül a kutatásnak ki kellene terjednie a brexit tanulságaira – a lehetséges hasonlóságok és különbségek felmutatásával, különös tekintettel az Egyesült Királyság és Magyarország közötti különbségekre az alkupozíciók tekintetében. A rengeteg bizonytalanság miatt legalább két forgatókönyvben lenne érdemes gondolkodni, a legrosszabb és a legkevésbé rossz esetet is felmérve, és talán még egy köztes esetet is részletesen kidolgozva. Szükséges lenne elemezni az esetleges alternatív integrációs kezdeményezésekhez való csatlakozás valószínűsíthető gazdasági következményeit, egy esetleges huxit hatását régióink országaira, valamint a jelentős mértékben érintett osztrák és német gazdaságra.

Az eddig leírtakból látható, hogy itt egy gigaprojektről lenne szó, amit valószínűleg egyetlen független magyar kutatóintézet sem tudna felvállalni a sokrétű szakmai kihívás és a finanszírozás nyitott kérdései miatt. Talán egy „népfrontos” kezdeményezés járhatna eredménnyel: néhány fős szakmai teamek írhatnának egy-egy szakterületről, és egy nagyobb team készíthetné az összefoglaló elemzést. Mindenképpen szükség lenne egy szervezeti keretre, amelyben a munka koordinálása, a közös módszertan kidolgozása történne. Itt megáll az én tudományom; külföldön élve nem látok rá, hogyan is lehetne elindulni ezen az úton. Kulcskérdés lenne az eredmények hatásos prezentációja a szakmai és a laikus közvélemény előtt.

Hozzászólásomat – utalva a körkérdés szövegére – az aktuális félelemmel indítottam. Ismét a körkérdésre utalva most azzal a reményemmel zárom, hogy nem

lesz huxit, és többek között azért sem, mert ennek a ballépésnek a katasztrofális gazdasági következményeivel egy mindenre kiterjedő, meggyőző elemzés jól prezentált eredményei alapján a szakmai és nem szakmai közvélemény, valamint a politikai döntéshozók a legkisebb részletekig tisztában lesznek. Ne mondhasa senki, ha egy – a körkérdésben ugyancsak említett – disztópia valósulna meg, hogy nem láttuk előre, nem tudtuk, milyen következményekkel járhat a huxit.